

služby. Bylo zásluhou zvl. Masarykovou, že „otevřel okna do Evropy“, a přes to, že p. Weyr tvrdí, že válka nemusí způsobit novou orientaci ve způsobu pěstování cizojazyčné literatury, ta válkou otevřená ne okna ale vrata budou mít vliv důkladný. Už studentstvo samo přicházející na universitu bude znát více než pouhou němčinu a nespokojí se se studiem jen Němců.

Odněmčit se ve vědě neznámá pro nás pěstovat nějakou vlasteneckou vědu, uzavřít se v českém národě a vlasteneckým exorcismem zažehnávat každou myšlenku našich sousedů jako „jed z Germánie“, nýbrž rozšířit se duchovně po celém světě. Čím větší bude rozpětí duchovní, tím hlouběji se budou potom zarývat kořeny vědy do půdy našeho českého národního života: pak porosteme tvrdě jako borovice na horách v bouři větrů.

Aby nebylo nedorozumění: nic nenamítám proti vědeckým názorům p. Weyra, nedělám z něho „Germána“, každý, kdo jen trochu klopýtl o právo, dobře ví, že jeho nová právní teorie je jeho vlastním výtvorem a právě proti oné německé etatické právní filosofii Němců se dobře hodí; jak ji zpracuje, je rovněž jeho věcí. Bráním jen heslo odněmčiti se ve vědě před tím, aby v něm nebylo spatřováno úzkoprsé nacionální barbarství. Má také svoje důvody věčné.

F. Fajfr.

Praktická cvičení na naší fakultě.

V poslední výroční zprávě „Všehrdy“ četl jsem s potěšením zprávu, že odbor pro reformu studia navrhl mezi jiným také zavedení praktických cvičení z jednotlivých předmětů. Věc bylo by na naší fakultě novinkou a znamenalo by obrat ve směru studia. Bohužel myslím, že k zavedení cvičení nedojde jednak z toho důvodu, že vůbec se nevěnuje velká pozornost ani vnějším, ani vnitřním poměrům vysokých škol, hlavně ale z důvodů technických, že totiž není místností, kde by se cvičení konala a není sil, které by cvičení vedly. Nejsou obsazeny ani všechny řádné stolice, docentů není a profesori jsou již tak dosti přetíženi prací, že nelze ani pomyslet na nové zatížení. Avšak ani posluchači neuvítali by asi zavedení cvičení s velkou radostí. Povinná cvičení, vyžadující domácí přípravu, znamenala by silné obmezení volného času, na něž nejsme zvyklí. Myslím ale, že praktická cvičení-zasluhovala by pro důležitost, kterou jim přikládám, značnou pozornost jak profesorů, tak posluchačů a že cílem snah obou mělo by býtí brzké jich zavedení.

Za nejdůležitější úkol cvičení pokládám přípravu pro budoucí povolání. Z těch jest mi nejbližší povolání soudcovské a advokátní a proto budou mít na zřeteli pouze cvičení z práva občanského a trestního (formálního i hmotného) a ponechávám

jiným pisatelům, aby posoudili důležitost praktických cvičení také z jiných předmětů.

V každém zaměstnání lišíme teoretiky a praktiky. Také v našem oboru užívá se tohoto rozlišení, avšak s tím rozdílem, že nelze se státi dobrým praktikem bez důkladných znalostí teoretických, čili, že kdo se chce státi dobrým praktikem, musí býti dříve dobrým teoretikem. A přece člověk, který dokonale ovládl občanské a trestní právo, může býti špatným soudcem a špatným advokátem. Čím to jest? Podle mého mínění záleží tento nedostatek v příliš teoretické výchově a v úplném zanedbávání vlastností, kterých dobrý soudce a hlavně dobrý advokát potřebuje. O nutnosti důkladné teoretické výchovy nemusím se zde jistě šířiti. V tomto ohledu sneseme rádi výtku formalismu. Jsouce si vědomi důležitosti každého slova v zákoně, musíme se při výkladu zákona učiti rozuměti každému slovu, pak teprve celému paragrafu a celému institutu právnímu. Avšak našim úkolem jest nejen vystihnouti znění zákona, nýbrž i smysl jednotlivých ustanovení. Musíme se snažiti pochopiti, čeho chtěl zákonodárce, dosáhnouti, jak chtěl svým ustanovením zasáhnouti v život. Při velikém stáří našich zákoníků vynucuje si život nejen platnost při vyplnění mezer v zákoně, nýbrž i často úplně nový výklad některých nových ustanovení. A tu vzniká obava, ať při studiu neztratil student nikdy kontinuity se životem. Víme sami, že se tak obyčejně stává. Jsme-li v trestním právu postaveni před konkrétní případ, často nedovedeme říci, zda jest zde vůbec skutková podstata deliktu a kterého. Často dochází mezi interesity k úporným sporům o zcela jednoduchý případ čistě z toho důvodu, že nedovedeme sestoupiti se své abstraktní výše. A přece celé zaměstnání soudce není ničím jiným než užitím abstraktních norem v konkrétním případě. Celé zaměstnání žalobce není ničím jiným než subsumováním skutkových podstat pod ustanovení zákonná. Mohlo by se mi namítnouti, že praxi se naučí právník právě teprve v úřadě, k tomu že slouží celá přípravná služba soudcovská, že teprve při soudcovské, nebo advokátní zkoušce se žádají praktické znalosti. Namítku tu vyvracím poukazem na skutečné poměry. Praktikant u soudu je při dnešním kritickém nedostatku mladých sil pouhým pisařem. Vykonává mechanicky úřad zapisovatele a nemá příležitosti se poučiti a při strašném přetížení prací všechen zájem upadne v mechanické zapisování. Také soudce jest tak zaměstnán, že se nemůže zdržovati vysvětlováním věcí zapisovateli. A jsou-li dnes výsledky soudcovských zkušenosti špatné, nelze se tomu diviti. Mnohem snáze naučil by se student praktické stránce soudnictví zároveň s teoretickou. Hlavní výhodou bylo by pak, že by student již během studia poznal, pro jaké zaměstnání se hodí, zda pro službu soudní, finanční, správní a pod. Mohl by se věnovati intensivnějšimu studiu svého předmětu, vedlejších pomocných věd a konečně zdokonaľovati vlastnosti, kterých bude potřebovati. Mínil

hlavně umění řečnické, které je důležitou pomůckou jak advokáta, tak žalobce.

Přípravu pro budoucí povolání pokládám za nejdůležitější. Jedině přijde-li na své místo, může každý rozvinouti a uplatniti své síly. Jedině přípravou pro své speciální zaměstnání vychováme dobré úředníky, jedině pak budeme moci uplatniti zásadu: „Málo, ale schopného a dobře placeného úřednictva“.

Praktická cvičení měla by ale další účel, totiž ulehčiti zkušební látku. Ne bez příčiny prohlašuje se civilní řád soudní za nejtěžší předmět II. státní zkoušky. Jest to řada kompetencí, lhůt, vypočítávání případů a náležitosti, která tvoří velikou úlohu pro paměť, ježto není pravidel, dle kterých by si student vše pamatoval, není zde pravidelnosti, dle které by v pochybnosti rozhodl. Postup celého řízení je často zmatený a nejasný, nechápe se význam různých ustanovení. Jak by se to vše usnadnilo, kdyby student viděl opravdu civilní líčení. Stejně v trestním procesu. Pamatuji se, jak jsem snadno memoroval celou kapitolu o porotách, když jsem byl několikrát porotnímu řízení přítomen.

Jak by však musila praktická cvičení býti zařizena, aby vyhovovala svému účelu? Tu musí se ponechati slovo praktikům z jednotlivých oborů. Bylo by snad možno uložiti sepsání obžaloby, odůvodnění rozsudku, později vypracování rozsudku, inscenovati celá trestní i civilní přelíčení, rozdělití role předsedy, přísedících, obhájce i žalobce, probíratí akta soudy zapůjčená a pod. Ovšem cvičení vyžadovala by dosti času. Ale vzpomeňme si na kolegy techniky, kteří stráví spoustu času rýsováním, vzpomeňme na mediky, kteří stále si ještě stěžují na malou příležitost k praktickému cvičení. My máme tolik volného času, že by každý mohl část jeho rád věnovati přípravě pro budoucí povolání.

Ale praktická cvičení měla by ještě další význam, vzbuditi zájem o jednotlivé obory vědní. Ten je dosud nepatrný, ale nemůžeme se tomu diviti. Přednášek o speciálních otázkách a pomocných vědách není, sotva že se vyloží celý předmět hlavní, není knihovny a tak i když je zde zájem o některý předmět, brzo zanikne. Cvičení však seznámilo by s praktickou stránkou předmětu a osvojení této naléhalo by k osvojení si lepších teoretických znalostí a bylo by často cestou k vědeckému bádání. Vytýká se nám, že studujeme pouze pro zkoušky. Takto studovali bychom když ne pro vědu, alespoň pro své povolání. Ale doufám pevně, že by se vzbudil důkladnějšími znalostmi i zájem pro vědecké bádání. A tohoto zájmu máme potřebi. Má-li se státi naše universita světovou (státní tajemník Drtina na schůzi Svazu českosl. stud.), mají-li sem přijíti profesori z cizích universit, tu musíme napnouti své síly, abychom vydrželi soutěž s kolegy z cizích universit. Ovšem vláda, chce-li dosáhnouti svého účele, nesmí se lekatí finančních obětí a věnovati se více našim vnitřním otázkám. Nás najde vždy pohotově!

—ban.